

Konkurs Humanistyczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa lubuskiego
27 lutego 2010 r. – zawody III stopnia (województwie)

Informacje dla ucznia

- W niektórych zadaniach podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz i zaznacz tylko jedną z nich. Jeśli się pomylisz, błąd otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.
- Rozwiązania pozostałych zadań zapisz starannie w wyznaczonych miejscach.
- Ostatnia strona jest przeznaczona na brudnopis, który nie będzie sprawdzany.
- Czas pracy z testem wynosi 60 minut.

Tekst do zadań od 1. do 9.

W 1271 roku siedemnastoletni Marco Polo wyruszył z Wenecji przez Azję, by podróżować prastarymi szlakami handlowymi. Relacja z tej 24-letniej odysei miała objawić zdumionym Europejczykom świat nigdy dotąd nieopisany.

Marco miał 21 lat, kiedy dotarł do Shangdu w towarzystwie ojca i stryja Maffeo, weneckich kupców. Przebyli ponad 12 tysięcy kilometrów. Bardzo niewielu Europejczyków przed nimi penetrowało wnętrza Azji. Żaden z nich nie zbliżył się nawet do zasięgu i czasu przygody panów Polo, których podróż trwała ponad dwadzieścia lat i zakończyła się powrotnym rejssem przez Sumatrę i Indie. W Shangdu, prawdopodobnie w roku 1275, Marco Polo po raz pierwszy padł na kolana przed wielkim Kubilajem, wnukiem Czyngis-chana, twierdzącym, że jest władcą imperium ciągnącego się od Chin po Irak i Rosję.

Marco Polo spisał kronikę wyprawy i zatytułował ją „Opisanie świata”. Książka obfituje w opisy bogactw Azji: jedwabiu, korzeni, klejnotów, porcelany. Jest w niej także wiele nazw miejsc nieznanych w średniowiecznej Europie, nie tylko Chin, ale m.in. Jawy i Cipangu (Japonii). Z czasem dzieło to stało się bodźcem, który skłaniał Europejczyków, w tym innego Włocha, Kolumba, do penetrowania najdalszych zakątków świata.

A może Marco wszystko zmyślił? Cień podejrzania ciągnął się za nim, odkąd około 1298 roku poznano jego zapiski z podróży. W końcu opisywał rzeczy, takie jak: papierowe pieniądze i palący się czarny kamień, których nawet Wenecjanie, obyci w świecie handlowcy, nigdy nie widzieli. Także dziś niektórzy utrzymują, że zawędrował nie dalej niż nad Morze Czarne, a niezwykle opowieści zasłyszał od przedsiębiorczych Arabów i Persów.

Na podstawie: Mike Edwards, *Śladami Marco Polo*, „National Geographic Polska”, nr 5, maj 2001

1. Skąd wyruszył Marco Polo i kto mu towarzyszył?

.....

2. Jakie kontynenty zostały wymienione w tekście?

.....

.....

3. Napisz, ile lat trwała podróż Marco Polo z Wenecji do Shangdu.

.....

4. Jak inaczej autor tekstu nazywa książkę *Opisanie świata*? Podaj dwa przykłady.

.....

.....

5. Do czego zachęciły, zdaniem autora, informacje zawarte w *Opisaniu świata*?

.....

.....

.....

6. W czasie podróży Marco Polo do Chin Polska była:

- A. zjednoczona i silna.
- B. podzielona na dzielnice.
- C. pod zaborami.
- D. pod okupacją niemiecką.

7. *Cień podejrzania ciągnął się za nim* jest:

- A. porównaniem.
- B. wyrazem dźwiękonaśladowczym.
- C. przenośnią.
- D. epitetem.

8. Przekształć poniższy fragment, zmieniając narrację trzecioosobową w narrację pierwszoosobową.

Zawędrował nie dalej niż nad Morze Czarne, a niezwykle opowieści zastyszał od przedsiębiorczych Arabów i Persów.

.....

.....

.....

9. Rok 1298 przypada na:

- A. drugą połowę XII wieku.
- B. przełom XII i XIII wieku.
- C. pierwszą połowę XIII wieku.
- D. schyłek XIII wieku.

10. Słynny tułacz, Odyszeusz, jest bohaterem:

- A. baśni.
- B. mitu.
- C. legendy.
- D. bajki.

11. Dlaczego wyraz *Europejczykom* jest zapisany wielką literą?

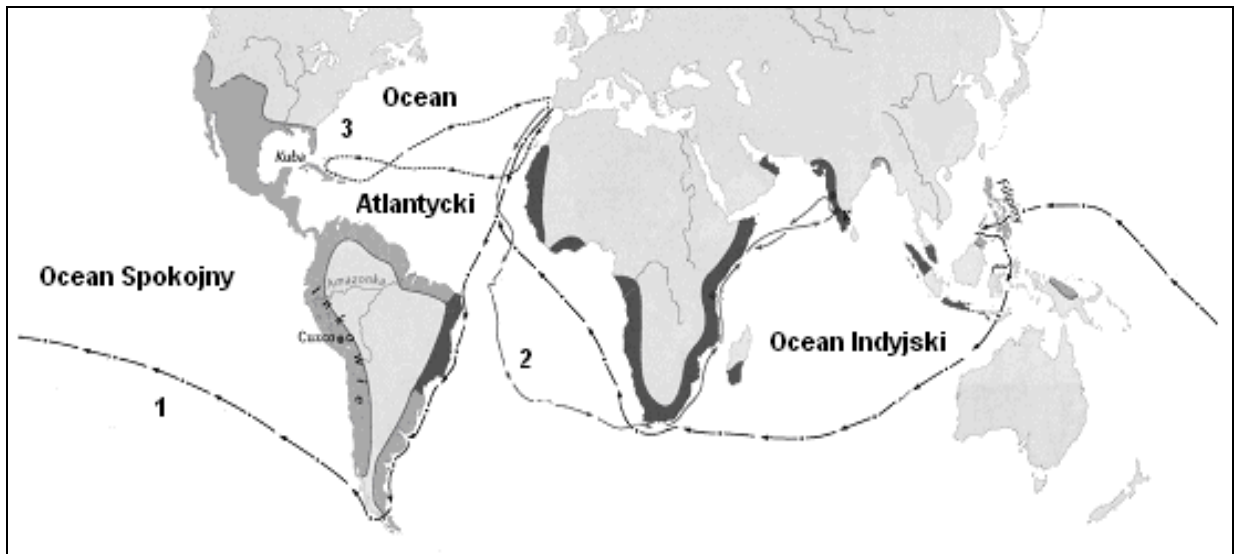
.....

.....

12. Podkreśl wyrazy bliskoznaczne do słowa *podróż*.

podróżnik, tułaczka, podróżniczy, wędrówka, wyprawa, pielgrzymka, podróżny

13. Wykorzystując mapę i wiedzę pozaźródłową, uzupełnij zamieszczone poniżej zdania.

Pierwszym Europejczykiem, który dotarł do Ameryki pod koniec XV wieku, był, a szlak jego wyprawy został na mapie oznaczony cyfrą

Pierwszą podróż dookoła świata odbył, Tę wyprawę oznaczono na mapie cyfrą.....

14. Rozwiąż poniższe rebusy i zapisz ukryte w nich tytuły książek podanych autorów.

„Pod a za 1 ”

A. Bahdaj:

„Pod pana a”

J. Brzechwa:

Tekst do zadań od 15. do 18.

Kazimierz Wierzyński

Mapa

O, podróże palcami odbyte po mapie,
Czarne linie gościńców, czerwone koleje,
Zygzaki rzek, wśród których sen delfiny łapie,
Atlantyk, Kizylirmak, Bombaj, Pireneje.

Na krągłych miast pieczętkach mnóstwo chmur drapaczy
I wśród zazębien twierdzy ciężka artyleria,
Porty, skąd się paznokciem szlak okrętom znaczy,
I pod aeroplanem znikająca preria.

Skalp indyjski, daktylę, braci sjamskich para,
Australskie marki, tajfun i fok lśniące futra,
Brazowe Himalaje, pożółkła Sahara,
Kilimandżaro, Hongkong, Bosfor, Brahmaputra.

O, świecie drukowany, marzeń abecadło!
Twój papier kolorowy wśród kartonów chowa
Głębię cudów bezdenną i tak nieodgadłą,
Jak w globusie zakłęta dusza Kolumbowa.

15. Co decyduje o tym, że wiersz jest rytmiczny?

.....
.....

16. Co zostało w wierszu nazwane *światem drukowanym* i *marzeń abecadłem*?

.....

17. Uporządkuj w kolejności alfabetycznej poniższe nazwy własne.

Atlantyk, Bosfor, Pireneje, Himalaje, Sahara, Kilimandżaro, Hongkong, Bombaj

.....
.....
.....

18. Wyjaśnij znaczenie związków frazeologicznych:

podróż palcem po mapie –

.....
.....

drapacze chmur –

.....

19. Do podanych opisów dopasuj pojęcia: *kareta*, *rydwan*, *dylizans*, *lektyka*, a następnie przyporządkuj literę do właściwej ilustracji.

A. Środek transportu lądowego do przemieszczania się na nieduże odległości jednej lub dwóch osób, noszony przez tragarzy bądź zwierzęta juczne.

B. Bogato zdobiony, czterokołowy pojazd konny w kształcie pudła do przewożenia ludzi. W XVI-XVII wieku stał się symbolem zamożności, bogactwa i znaczenia.

C. Duży, zamknięty, kołowy pojazd konny (przeważnie cztero- lub sześciokonny) używany od połowy XVI wieku do połowy XIX wieku do przewozu pasażerów i przesyłek pocztowych na stałych trasach obsługiwanych według ustalonego rozkładu jazdy.

D. Środek transportu wykorzystywany również jako wóz bojowy oraz na wyścigach będących jedną z ulubionych rozrywek antycznych Rzymian.

.....

.....

.....

.....

20. W liście do wybranej osoby przedstaw prawdziwą lub wymyśloną podróż, która nauczyła cię czegoś ważnego.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

BRUDNOPIS

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....